

Якщо уявити навчальний процес у вищому навчальному закладі (ВНЗ) у вигляді театральної п'єси, то одразу помітимо два головних персонажа — викладач і студент. Перший усіма засобами намагається передати другому знання, а від останнього вимагається лише сумлінне відвідування, підготовка до семінарів і практичних занять та іспитів. Але це в ідеалі. У «реалі» все набагато складніше: студенти через лінощі та веселе позауніверситетське життя не завжди виконують поставлені завдання, а викладачі іноді вимагають занадто багато від своїх підопічних.

Спробуємо розглянути найтиповіші моделі поведінки студента і викладача та визначити найефективніший тип співпраці.

Модель 1: авторитарна або тиранічна. Викладач — жорсткий і вибагливий керівник, який за будь-який непослух карає відсутністю балів. Його погляду студенти бояться, до практичних готуються ретельно, але відповідати ніхто не поспішає. Про нього складають легенди, які переходять із покоління в покоління. Плюси такої моделі: високий рівень дисципліни на парах і підготовки до занять. Мінуси: постійний страх, який поступово переходить у загально студентську нелюбов.

Модель 2: відносини на рівних. Повна протилежність першій моделі. Викладач, насамперед, — товариш для студента. Він спілкується на рівних з аудиторією, найчастіше проводить лекції та практичні у вигляді вільної розмови, закриває очі на невиконані домашні завдання, часто «входить у положення». Результат таких може бути різним залежно від випадку. Студенти можуть або полюбити такого викладача, або, навпаки, несерйозно та скептично віднестись до такої рівності. Плюси: заняття проходить під гаслом взаємодопомоги та взаємодопомоги, що має сприяти навчальному процесу. Мінуси: студенти, зазвичай, мають властивість «сідати на голову». Не підготувавшись раз до пари і побачивши, що їм за це нічого не буде, вони продовжуватимуть ігнорувати домашні завдання. Тобто, викладач стає заручником власної доброти.

Модель 3: співпраця зі збереженням дистанції. Напевно, найкращий тип взаємовідносин «викладач—студент». По-перше, викладач поєднує в собі справедливість і вимогливість. По-друге, він завжди може зрозуміти студента та надати йому другий шанс. І по-третє, в цій моделі поєднуються кращі риси двох попередніх. Плюси і мінуси залежать виключно від певного викладача чи студента.

Як бачимо, практично все залежить від того, як себе поведе викладач. А студент спочатку спостерігає за новим викладачем, а вже потім пристосовується до його типу спілкування. Але, навіть попри це, є кілька рис, які завжди викликають повагу у студентів: досконале знання власної дисципліни та ерудованість з інших сфер; справедливість, розсудливість і рівновага. Не менш важливим також є відчуття гумору у викладача. Ось, здається, за такою простою формулою можна стати ідеальним педагогом. Щодо студента — все набагато простіше. Він має бути: наполегливим, допитливим, ввічливим, трудолюбивим.

Встановлюючи свої власні правила спілкування зі студентами, кожен викладач повинен бачити перед собою таких самих людей, як і він, хіба що менших за віком. Тому фундаментом взаємовідносин мають бути, в першу чергу, доброзичливість, людяність, щирість та повага.

Вонберг О.Ю., асистент
кафедри управління персоналом та економіки праці

ЗНАЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ОПАНУВАННЯ НАУК СТУДЕНТАМИ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Цілком очевидно, що серед нагальних завдань вищої освіти на сучасному етапі розвитку суспільства є надання студенту — майбутньому фахівцеві не тільки необхідних фахових знань і можливостей набуття практичних умінь у предметній сфері. Набагато важливіше розвинути його здібності як фахівця, тобто допомогти йому вдосконалити професійні та особистісні паростки. Останнє вимагає змін не лише в змісті освіти, а й у формах, методах і засобах навчання, безупинне впровадження нових технологій, реалізації пріоритетних принципів реформування навчального процесу тощо.

Важливо підкреслити, що підґрунтям оновлення освіти є нові принципи поєднання навчання і науково-дослідної роботи студентів у вищих навчальних закладах. Адже, посилення пошукової, творчої діяльності викладачів і студентів слугує основою постійного оновлення освіти, яка адаптуватиметься до останніх досягнень науки.

Особливо важливим для студента постає безпосередньо процес здобуття знань, де викладачі стають скоріше наставниками та посередниками. Виділимо, що переважаючим критерієм діяльності вищого навчального закладу має бути стан і якість наукових досліджень, а особливо, залу-

чення до них студентської молоді, збереження діючих і становлення нових наукових шкіл, впровадження інноваційних підходів у процес підготовки майбутніх фахівців і створення на основі даних чинників наукового середовища вищої школи.

Вонберг Т.В., к.е.н., доцент
кафедри управління персоналом та економіки праці

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ПІД ЧАС ОСВОЄННЯ НАУК У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Сьогодення вимагає від науковця-викладача вищої школи високої педагогічної культури — бути справжнім професіоналом. Вочевидь, професіоналізм людини в будь-якій царині багато в чому залежить від рівня сформованої майстерності. Разом із тим, педагогічну майстерність не можна ототожнювати з вродженими якостями та пов'язувати виключно з особливим даром. Її, скоріше, можна набути завдяки саморозвитку та самовдосконаленню морально-духовних цінностей. Важливою передумовою становлення професіоналізму й педагогічної майстерності викладача вищої школи є наявність у нього необхідних соціально-педагогічних якостей і психолого-педагогічних умінь.

Зрозуміло, що для студента особливу вагу має не стільки зміст того, що говорить науковець-викладач на лекції або на практичному занятті, скільки його морально-духовне багатство, тому що крізь призму останнього студент спостерігає й сприймає все інше.

З викладеного стає зрозумілим, що у центрі уваги опанування будь-якої науки має бути студент. Науковець-викладач повинен виявляти глибоку повагу до його особистості та створювати оптимальні умови для всебічного розвитку.

Крім того, варто додати, що останніми роками вимоги роботодавців до підготовки майбутніх фахівців суттєво змінилися. На першому місці за ступенем важливості виступають компетенції випускника вищого навчального закладу, які дозволяють йому швидко адаптуватися в організації; здатність працювати в команді професіоналів; уміння швидко адаптуватися до мінливих умов, бути комунікабельним і толерантним, здатним реалізовувати етичні норми. Під час формування цих компетенцій першочергове значення відводиться також педагогічній майстерності викладача. Формування у студентів під час їх професійної підготовки у вищих навчальних закладах компетенцій, які необхідні для подальшої ефективної діяльності в будь-якій організації, просто неможливо без педагогічної майстерності безпосередньо науковця-викладача вищої школи. Отже, сьогодні важливим є продукування викладачем вищої школи не тільки педагогічних цінностей, а й тих цінностей, які дозволять майбутньому фахівцю розвиватися як корпоративній особистості та бути молодим науковцем в подальшому.

Гапоненко В.А., к.політ.н, доц.
кафедри політології і соціології

ГРУПОВІ ПРОЕКТИ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНА ФОРМА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Важливою складовою навчального процесу сучасних вищих навчальних закладів є наукова діяльність студентів. Однак, ця теза часто стає загальноновизнаним принципом, що важко реалізується у навчальному процесі. Адже, наукові пошуки вимагають тривалих і наполегливих зусиль для досягнення певного результату. Тому часто для них бракує і мотивації студентів, і організаційних зусиль викладачів.

На наш погляд, перспективним напрямом зміни цієї ситуації є перегляд форм і змісту завдань для самостійної роботи студентів. Попри те, що на самостійну роботу відводиться найбільше навчального часу, виконання завдань часто має формальний характер і низьку якість робіт. Достатньо поширеною є думка, що традиційні методи наукових і навчальних проектів (рефератів, курсових робіт) є неефективними, оскільки не стимулюють студентів до самостійних висновків і не дають уявлення про рівень їхньої професійної підготовки. Особливо показовими в цьому сенсі є проектні роботи з гуманітарних дисциплін, які просто відтворюють вже відомі науці факти або представляють компіляцію з